

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ústí nad Labem rozhodl samosoudcem Mgr. Václavem Trajerem ve věci

žalobkyně: **E. Z.**, narozená X
státní příslušnost Ruská federace
bytem X

proti

žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, odbor azylové a migrační politiky
sídlem Nad Štolou 936/3, 170 34 Praha 7

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 10. 10. 2024, č. j. OAM-764/ZA-ZA11-P15-2023,

takto:

- I. Rozhodnutí Ministerstva vnitra, odboru azylové a migrační politiky, ze dne 10. 10. 2024, č. j. OAM-764/ZA-ZA11-P15-2023, **se zrušuje** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalovaný **je povinen** zaplatit žalobkyni náhradu nákladů řízení ve výši **166 Kč** do třiceti dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

1. Žalobkyně se žalobou podanou v zákonem stanovené lhůtě domáhala zrušení rozhodnutí žalovaného ze dne 10. 10. 2024, č. j. OAM-764/ZA-ZA11-P15-2023, jímž žalovaný vyslovil, že se žalobkyni neuděluje mezinárodní ochrana podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“). Žalobkyně současně v žalobě požadovala, aby soud věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení.

Shodu s prvopisem potvrzuje I. T.

Žaloba

2. Žalobkyně v žalobě namítala, že žalovaný v žalobou napadeném rozhodnutí vůbec neposoudil možnost, že by mohla být pronásledována z důvodu aktivity jejího manžela na sociálních sítích. Sama žalobkyně sice nikdy na sociálních sítích nepublikovala žádné protiruské a proukrajinské příspěvky, ale její manžel ano. V důsledku toho by mohla být vystavena riziku pronásledování na základě příslušnosti k určité sociální skupině. Za sociální skupinu ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu může být považována i rodina. V tomto směru odkázala na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 3. 2012, č. j. 6 Azs 3/2012-45, a na rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 12. 11. 2019, č. j. 30 Az 37/2018-73. Na žalobkyni by případné trestní stíhání jejího manžela mohlo mít přímé dopady, neboť by mohla být vystavena zájmu ruských orgánů. Žalobkyně přitom již v rámci správního řízení poukazovala na skutečnost, že by trestní stíhání jejího manžela mohlo mít přímé dopady i na ni, neboť by mohla být vystavena zájmu ruských státních orgánů. Žalobkyně trvala na tom, že by to pro ni mohlo být v Rusku nebezpečné, neboť její manžel je politicky angažovaný. Žalovaný však riziko jejího pronásledování na základě příslušnosti k sociální skupině neprovedl. Odkázala při tom na rozsudek Městského soudu v Praze sp. zn. 1 Az 25/2016, dle kterého je v případě rodinných příslušníků nutno posuzovat i jejich obavy vycházející z dopadů pronásledování jednoho rodinného příslušníka i na jiné členy rodiny.
3. Žalobkyně dále namítla, že žalovaný zlehčoval důvody, jež vedly žalobkyni k útěku z Ruska a její žádost o mezinárodní ochranu redukoval pouze na snahu obcházet běžné prostředky k legalizaci pobytu dle zákona o pobytu cizinců. Místo důkladného posouzení jednotlivých skutkových okolností je výpověď žalobkyně degradována sdělením, že účelem žádosti je legalizace pobytu. S poukazem na judikaturu správních soudů žalobkyně zdůraznila, že úkolem žalovaného není, aby na místo zkoumání reálných důvodů žádosti o mezinárodní ochranu pouze konstatoval, že žalobkyni vede k podání žádosti snaha o legalizaci pobytu. Snaha o legalizaci pobytu je samozřejmě obsažena v každé žádosti o mezinárodní ochranu a nemůže být dávana žadateli k tíži. Dle žalobkyně je úkolem správního orgánu posoudit, zda situace v zemi původu nasvědčuje tomu, že žadateli o mezinárodní ochranu hrozí v případě návratu nebezpečí vážné újmy či pronásledování. To však žalovaný v případě žalobkyně dle jejího názoru neučinil.

Vyjádření žalovaného k žalobě

4. Žalovaný zdůraznil, že nemohl pominout zcela zjevnou účelovost podání žádosti o mezinárodní ochranu ze strany žalobkyně, neboť z její výpovědi vyplývá, že se tak rozhodla učinit poté, co její manžel již ve vlasti zjišťoval možnost získání víza pro pobyt v České republice, přičemž mu bylo sděleno, že taková možnost není. Manžel žalobkyně byl současně informován o možnosti požádat na území České republiky o mezinárodní ochranu, což byla v podstatě jediná možnost, jak si legalizovat pobyt na území České republiky. Dle žalovaného je zcela zjevné, že pokud by existovala jiná možnost legalizace pobytu, žalobkyně by o mezinárodní ochranu nepožádala. Dle žalovaného jsou obavy z možného pronásledování v souvislosti s protirežimní činností žalobkyně a jejího manžela pouze účelová záminka.
5. Dále žalovaný konstatoval, že případ každého žadatele o mezinárodní ochranu posuzuje striktně individuálně. V řízeních vedených s manželem a synem žalobkyně neshledal žalovaný důvody k přiznání mezinárodní ochrany.

Shodu s prvopisem potvrzuje I. T.

6. K obavě žalobkyně z návratu do Ruska z důvodu dřívějšího publikování jejích postojů proti režimu a válce na Ukrajině na sociálních sítích, žalovaný uvedl, že žalobkyně v souvislosti se svojí činností nikdy ve vlasti neměla žádné problémy. Uvedenou činnost žalobkyně již v minulosti ukončila. V souvislosti se svojí činností na sítích nebyla žalobkyně v minulosti kontaktována správními orgány. Žalobkyně rovněž není celostátně nebo místně známým aktivistou. Dle žalovaného tedy není žádný důvod, proč by o ni měly ruské státní orgány jevit zájem v případě jejího návratu do země původu. Dle podkladů žalovaného ruské státní orgány nedisponují kapacitou pro kriminalizaci všech protiválečných projevů na sociálních sítích. Žalovaný rovněž poukázal na skutečnost, že žalobkyně s rodinou opustila zemi původu zcela bez problémů za pomoci vlastního oficiálního cestovního dokladu, aniž by jí bylo v odjezdu bráněno. Dle žalovaného, pokud by státní orgány měli o žalobkyni zájem v souvislosti s její předchozí činností, určitě by se pokusily jí vycestování ztížit, nebo by jí v něm zcela zabránily.
7. Žalovaný tedy trval na tom, že neshledal důvody pro přiznání mezinárodní ochrany žalobkyni.

Replika žalobkyně

8. Žalobkyně uvedla, že žalovaný ve svém vyjádření pouze opakoval závěry obsažené v žalobou napadeném rozhodnutí. Dále poukázala na rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 12. 11. 2019, č. j. 30 Az 37/2018-73, ze kterého vyplývá, nejen že je možné rodinu považovat za určitou sociální skupinu, ale i závěr, že v případě rodinných příslušníků je nutno posuzovat, zda aktivity jednotlivých členů rodiny nemohou být přičítány i jejich rodinným příslušníkům. Obdobný závěr dle žalobkyně vyplývá i z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 1. 2021, č. j. 1 Azs 177/2020-60.

Posouzení věci soudem

9. Napadené rozhodnutí soud přezkoumal v řízení podle prvního dílu hlavy druhé zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), která vychází z dispoziční zásady vyjádřené v § 71 odst. 1 písm. c), písm. d), odst. 2 věty druhé a třetí a § 75 odst. 2 věty první tohoto zákona, z nichž vyplývá, že soud přezkoumává rozhodnutí správního orgánu pouze v rozsahu, který žalobce uplatnil v žalobě nebo během patnáctidenní lhůty ode dne doručení napadeného rozhodnutí, jak stanovuje § 72 odst. 1 věty první s. ř. s. a § 32 odst. 1 zákona o azylu. Povinností žalobce je proto tvrdit, že správní rozhodnutí nebo jeho část odporuje konkrétnímu zákonnému ustanovení a toto tvrzení odůvodnit. Nad rámec žalobních námitek musí soud z úřední povinnosti přihlídnout toliko k takovým vadám napadeného rozhodnutí, k nimž je nutno přihlížet bez návrhu nebo které vyvolávají jeho nicotnost podle § 76 odst. 2 s. ř. s. Takové nedostatky v projednávané věci nebyly zjištěny.
10. Podle § 12 zákona o azylu platí, že azyl se cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že cizinec a) je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo b) má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, pohlaví, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště.
11. Ustanovení § 2 odst. 4 zákona o azylu definuje pronásledování jako závažné porušení lidských práv, jakož i opatření působící psychický nátlak nebo jiná obdobná jednání anebo

Shodu s prvopisem potvrzuje I. T.

jednání, která ve svém souběhu dosahují intenzity pronásledování, pokud jsou prováděna, podporována nebo trpěna původci pronásledování.

12. Toto ustanovení je třeba vykládat v souladu s čl. 9 kvalifikační směrnice, který v odst. 1 definuje pronásledování jako jednání, které je: a) svou povahou nebo opakováním dostatečně závažné, aby představovalo vážné porušení základních lidských práv, zejména práv, od nichž se podle čl. 15 odst. 2 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod nelze odchýlit, nebo b) souběhem různých opatření, včetně porušování lidských práv, který je dostatečně závažný k tomu, aby postihl jednotlivce způsobem podobným uvedenému v písmenu a). V čl. 9 odst. 2 kvalifikační směrnice je uveden demonstrativní výčet jednání, které lze považovat za pronásledování.
13. Nejvyšší správní soud mimo jiné uvedl, že není povinností žadatele o azyl, aby pronásledování své osoby prokazoval jinými důkazními prostředky než vlastní věrohodnou výpovědí. Je naopak povinností správního orgánu, aby v pochybnostech shromáždil všechny dostupné důkazy, které věrohodnost výpovědi žadatele o azyl vyvracejí či zpochybňují. Žalovaný tedy nese odpovědnost za náležité zjištění reálií o zemi původu (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 7. 2005, č. j. 5 Azs 116/2005-58). Materiály o zemi původu musí být v maximální možné míře 1. relevantní, 2. důvěryhodné a vyvážené, 3. aktuální a ověřené z různých zdrojů, a 4. transparentní a dohledatelné. Zohlednit je třeba nejen legislativní rámec určitého jevu v zemi původu, ale rovněž reálnou praxi (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 5. 2017, č. j. 1 Azs 65/2017-50, ze dne 31. 7. 2024, č. j. 2 Azs 26/2024-29).
14. Dále je třeba zmínit, že podstatou azylového řízení není zjišťování pronásledování nebo ohrožení vážnou újmu žadatele o mezinárodní ochranu v minulosti. Je jí naopak posouzení otázky, zda v konkrétním případě žalobce existuje riziko, že tomuto pronásledování bude v případě návratu vystaven a jaká je míra tohoto rizika (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 12. 2014, č. j. 2 Azs 139/2014-38).
15. Žalobkyně v rámci své žádosti o mezinárodní ochranu poukazovala na skutečnost, že její manžel na sociálních sítích zveřejňoval příspěvky proti režimu v zemi původu a proti válce na Ukrajině. Z Informace OAMP ze dne 31. 10. 2023 nazvané „Situace navrátilců do Ruské federace po krátkodobém či dlouhodobém pobytu v zahraničí“, ze které žalovaný při svém rozhodování vycházel, vyplývá, že byť ruské bezpečnostní složky nemají kapacitu, aby zvládaly kriminalizovat všechny protiválečné projevy na sociálních sítích, stíhání je často iniciováno vnějším podnětem (nahlášením, známostí osoby). Stíhání za online protiválečnou aktivitu je daleko častějším jevem než za veřejný protest. Stíhání za protiválečné komentáře na sociálních sítích se co do celkového počtu případů stejnou mírou dotýká jak veřejně známých osob, tak obyčejných lidí. Ruské úřady mohou ke kriminalizaci online aktivity využívat i komentáře z minulosti.
16. Na základě těchto údajů soud musí konstatovat, že nelze s určitostí tvrdit, že manžel žalobkyně za jeho aktivity na sociálních sítích nic v Rusku nehrozí, neboť nelze vyloučit udání ruským bezpečnostním orgánům, přičemž stíhání se týká i osob, které nejsou veřejně známé. Soud nepovažuje za relevantní, že žalobkyně a její manžel neměli ve vlasti problémy, ale je třeba nebezpečí pronásledování posoudit podle aktuálního stavu.
17. Za situace, kdy nebylo vyloučeno, že by mohl být v zemi původu pronásledován za své aktivity manžel žalobkyně, bylo dle soudu namístě zabývat se otázkou, zda je relevantní námitka žalobkyně, že za činnost svého manžela může být pronásledována i ona. Z

Shodu s prvopisem potvrzuje I. T.

historického hlediska existují případy režimů, ve kterých byla či je aplikována politika „kolektivní odpovědnosti“ rodinných příslušníků za protirežimní projevy jednotlivců. Žalobkyně v rámci správního řízení nepoukazovala pouze na nebezpečí hrozící jejímu manželovi za protirežimní názory, ale z jejích vyjádření vyplývalo, že má obavu, že v důsledku jeho činnosti se může stát předmětem zájmu státních orgánů i ona. Proto bylo povinností žalovaného si při posuzování azylové žádosti žalobkyně opatřit mimo jiné i informace týkající se problematiky postupu státních orgánů v zemi původu vůči rodinným příslušníkům osob, které provádějí činnost srovnatelnou s jednáním manžela žalobkyně.

18. Žalovaný ovšem takto neučinil a jím využité podklady o zemi původu takovou informaci neobsahují. Žalovaný neměl dle soudu dostatečné podklady k posouzení otázky, zda jednání manžela žalobkyně mohlo zapříčinit jeho pronásledování v zemi původu, ani k posouzení otázky, zda v případě protirežimního jednání jednoho člena rodiny nemůže dojít k pronásledování ostatních členů jeho rodiny. Skutkový stav, který žalovaný vzal za základ napadeného rozhodnutí tedy požaduje zásadní doplnění a v této skutečnosti spatřuje soud vadu řízení ve smyslu § 76 odst. 1 písm. b) s. ř. s. Žalovaný si tedy bude muset obstarat zprávy o zemi původu, které budou ve vztahu k situaci žalobkyně dostatečně individualizované, a které spolehlivě odpoví na otázku, zda žalobkyni jako navrátilci nehrozí při návratu do Ruské federace pronásledování či vážná újma podle zákona o azylu v důsledku jednání jejího manžela.
19. K námitce vztahující se k argumentaci žalovaného ohledně „snahy o legalizaci pobytu“ soud konstatuje, že známky účelovosti podané azylové žádosti spočívající ve skutečnostech nasvědčujících tomu, že žadatel o mezinárodní ochranu podal svou žádost hlavně veden snahou o legalizaci pobytu v České republice po marném vyčerpání jiných možností či v důsledku nedostupnosti jiných možností získání legálního pobytu, nemohou být samy o sobě důvodem zamítnutí žádosti o mezinárodní ochranu. Správní orgány však ke skutečnostem naznačujícím účelovost podané žádosti o mezinárodní ochranu mohou přihlížet při hodnocení věrohodnosti azylového příběhu žadatele.
20. Tak tomu bylo i v případě žalobkyně. Žalovaný v žalobou napadeném rozhodnutí sice konstatoval, že s ohledem na nemožnost získání pobytového oprávnění pro žalobkyni v důsledku aplikace zákona č. 175/2022 Sb., o dalších opatřeních v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí vojsk Ruské federace, a její předchozí jednání považuje podanou žádost o mezinárodní ochranu za účelovou, ale následně podrobil přezkumu azylové důvody tvrzené žalobkyní z hlediska všech jednotlivých relevantních ustanovení zákona o azylu a neučinil tak tvrzenou účelovost podání žádosti výlučným důvodem jejího zamítnutí. V tomto směru tedy neshledal soud námitku žalobkyně důvodnou.
21. Soud s ohledem na výše uvedené shledal žalobu důvodnou, neboť spis vyžaduje zásadní doplnění a nové posouzení věci. Proto soud napadené rozhodnutí podle § 76 odst. 1 písm. b) s. ř. s. pro vady řízení zrušil. Současně podle § 78 odst. 4 s. ř. s. soud rozhodl, že se věc vrací žalovanému k dalšímu řízení. V rámci dalšího řízení žalovaný při vázanosti právním názorem, který vyslovil soud v tomto zrušujícím rozsudku, podle § 78 odst. 5 s. ř. s. ve věci znovu rozhodne.
22. Soud ve věci rozhodl bez nařízení jednání, přestože jeho konání žalobkyně navrhovala, neboť postupoval § 76 odst. 1 s. ř. s., ve kterém je výslovně uvedeno, že pokud soud zruší věc pro vady řízení dle tohoto ustanovení, rozhoduje se bez jednání.

Shodu s prvopisem potvrzuje I. T.

23. Vzhledem k tomu, že žalobce měl ve věci plný úspěch, soud podle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. uložil žalovanému povinnost zaplatit mu do třiceti dnů od právní moci tohoto rozsudku náhradu důvodně vynaložených nákladů řízení ve výši 166 Kč odpovídající vynaloženému poštovnému. Soudní poplatek žalobkyně nehradila, jelikož je předmětné soudní řízení ze zákona od poplatkové povinnosti osvobozeno. Jiné náklady žalobkyně nahradit nepožadovala, ani jí podle obsahu soudního spisu nevznikly.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, sídlem Moravské náměstí 611/6, 657 40 Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Ústí nad Labem 30. července 2025

Mgr. Václav Trajer v. r.
samosoudce

Shodu s prvopisem potvrzuje I. T.